

ANALÝZA KOMUNITNÍCH POTŘEB OBYVATEL JAHODNICE A HOSTAVIC PRO PROGRAMOVÉ SMĚŘOVÁNÍ SOUSEDSKÉHO CENTRA JAHODNICE

5–9/2015

fond
pro NNO

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

nadace
partnerství
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea
grants

**ANTHRO
PICTURES**

**14 PRAHA
KULTURNÍ**

OBSAH

ÚVOD	03
STRUČNÉ ZHODNOCENÍ SITUACE NA JAHODNICI A V HOSTAVICÍCH	04
SONDA DO VOLNOČASOVÝCH POTŘEB MÍSTNÍCH OBYVATEL	05

Vypracoval: Lukáš Hanus, **Anthropictures z.s.**

Kontakt: lukas@anthropictures.cz

Grafika, sazba: Jana Hanusová, janahanusova.cz

ÚVOD

Vypracoval: Lukáš Hanus, **Anthropictures z.s.**

Kontakt: lukas@anthropictures.cz

Průběh výzkumu: 5–9/2015

Formát výzkumu: dlouhodobý terénní antropologický výzkum (**zúčastněné pozorování, polostrukturované rozhovory**), dotazníková sonda (**kombinace otevřených a uzavřených otázek**)

Na Praze 14, v části Jahodnice vzniklo nové místo pro komunitní setkávání. Sousedské centrum Jahodnice, jak již jeho název napovídá, bude zaměřeno především na **rozvoj vzájemných mezilidských vztahů a sdílení společných chvil mezi obyvateli této městské části**. Nabídne rozmanité spektrum aktivit pro všechny generace

V květnu roku 2015 byl komunitní koordinátor Lukáš Hanus požádán starostou Prahy 14 Radkem Vondrou, aby svou výzkumnou činnost nasměroval na **zjištění volnočasových potřeb obyvatel Jahodnice a Hostavic**. Důvodem je závazek nového provozovatele objektu bývalé restaurace v Baštýřské ulici sdružení Neposeda o. s., že část programových aktivit v tomto objektu postaví na nápadech a požadavcích obyvatel okolních čtvrtí. Zároveň bude **mezi místními obyvateli vyhledávat partnery pro konání zdejších akcí**.

2x foto: facebook Neposeda

STRUČNÉ ZHODNOCENÍ SITUACE NA JAHODNICI A V HOSTAVICÍCH

Hostavice a Jahodnice jsou každá samostatnou čtvrtí s vlastní historií. **To, co je spojuje, je minimální nabídka služeb a také urbanistické řešení současné výstavby z posledních deseti let.** Obě čtvrti jsou charakteristické vilovou zástavbou, která nemá společný uliční parter (veřejně využitelnou přízemní část ulice), kde by se mohly provozovat služby. V Jahodnici se připojuje ještě panelová zástavba a resort Skanska, což jsou velkokapacitní bytové domy švédského stylu. Současná výstavba z posledních pěti let (Uniga, Skanska, TSL) dokonce nenabízí vůbec žádné společné prostory. **Vytvoření nových služeb každodenní potřeby je proto velmi často diskutovaným tématem.**

Ze srovnání vychází lépe oblast Jahodnice. Jsou zde jediné prodejny potravin v širokém okolí, z toho jedna velkokapacitní (Albert). Mimo to je zde řada menších provozů jako kadeřnictví, autoopravny, koloniály, hospody, hotel a penzion a další. Z občanské vybavenosti zde lze najít mateřskou školu,

foto: facebook Neposedá

dvě soukromé mateřské školy, několik dětských hřišť (všechny nezastíněné), nově také sportoviště u posledního bytového domu v resortu Skanska (pod haldou Kyklop). Kulturní a sportovní program pro širokou veřejnost zde organizuje především TJ Sokol Jahodnice, příležitostně také MŠ Kostlivého.

Část aktivních obyvatel Jahodnice intenzivně spolupracuje s TJ Sokol. Ostatní informátoři se shodovali na tom, že Jahodnice jako místo (tedy prostor, ke kterému se vztahují emocionálně, žijí zde své životy) pro ně nemá veliký význam. Vše od služeb, po zábavu a nákupy realizují v okolních čtvrtích pomocí automobilu. Komplikovanější je situace u obyvatel Hostavic. Se sousední městskou částí, Dolními Počernicemi, mají prakticky nezřetelnou hranici. Jelikož Dolní Počernice investovali a investují nemalé finanční prostředky do rozvoje obce, nachází se v ní několik lákavých služeb a obchodů. Nepřekvapí tak, že část obyvatel Hostavic mluví o tom, že bydlí v Počernicích. S tímto viděním jsem se setkat velmi často především u „novousedlíků“ z bytových domů postavených v posledních méně než 10 letech.

SONDA DO VOLNOČASOVÝCH POTŘEB MÍSTNÍCH OBYVATEL

Celé šetření do sebe zahrnuje jednak dlouhodobé zjišťování volnočasových potřeb obyvatel Jahodnice a Hostavic, a pak dotazníkové šetření (40 sebraných dotazníků), kde již respondenti jasně věděli, že jsou dotazováni na náplň sousedského centra. V obou případech se ale obyvatelé těchto dvou čtvrtí poměrně shodovali v tom, co by měl být obecný rámec pro společenské setkávání.

Od sousedského centra si slibují především flexibilitu jeho využívání. Zdůrazněn byl integrační prvek, kdy je objekt využíván **všemi věkovými skupinami** a to jak odděleně (tematické večery a aktivity), tak dohromady (kavárny, dílna, klubovna). Především u rodičů s předškolními dětmi (v menší míře i u školních dětí) je znát potřeba o propojení práce se starostí o děti. Jejich pobyt v centru by si představovali víceúčelově a dynamicky tak, aby **bylo postaráno o jejich děti, ale zároveň jim zbyla chvilka na vyřízení svých věcí s důrazem na pocit, že jsou „pořád spolu“**.

Konkrétní odpovědi mají široký rozptyl a oslovení obyvatelé si do nich, v tom nejlepší slova smyslu, promítají svoje potřeby. Obecně se ovšem ukazuje, že **nevyužitý potenciál je především u volnočasových aktivit školních dětí (6–14 let)**. Zajistit jim nějakou aktivitu pro volný čas znamená, kromě využití služeb TJ Sokol, dovézt je na nějaký kroužek mimo Jahodnici. Mnoho respondentů uvedlo, že by uvítalo kombinaci zajímavého programu pro děti, který by jim umožnil nemuset se jim na chvíli plně věnovat. Současně by ale rádi s dětmi sdíleli stejný prostor a spojili tento čas se svou vlastní relaxací. **Co-workingové centrum by mohlo nabízet i denní stacionář pro děti**, tak aby si rodiče mohli vyřídit záležitosti i bez svého dítěte. Jak je patrné, oslovení rodiče vyznávají aktivní životní styl a nevzdávají se ho ani v rodičovství.

2x foto: facebook Neposeda

Středobodem tohoto požadavku je **zájem o nekuřáckou kavárnu s přiměřeným sortimentem alko i nealko nápojů a občerstvením**. Stejně jako by v tomto smyslu aspoň na krátký čas rádi oddělili svoji práci od zábavy svých dětí, tak se vyskytoval požadavek na oddělenou hernu pro předškolní a školní děti. Kavárnu vidí jako místo s programem, kde ale mohou i volně poklábovat, aniž by rušili okolí. Někteří z nich viděli kavárnu i jako místo, kam **zaběhnou na „jedno pro práci“, setkají se zde s rodinou a vyrazí společně domů**.

Podobné nápady měli jak muži, tak ženy. Obě skupiny zdůrazňovali především **klubové prostředí, jakýsi rozšířený obývací pokoj** pro přátelské, případně sousedské, setkávání. Objevily se ale také požadavky na prostor plně hospodského typu, kde by se daly sledovat sportovní přenosy bez otravného kouře v hospodách a pocitu, že jsou rušeni ostatní hosté. Tento požadavek byl v mnoha ohledech živěn tím, že většina restauračních podniků na Jahodnici nenabízí kulturní program.

2x foto: facebook Neposedá

V úvahách o společně trávených chvílích byla velmi často zmiňována **tvořivá činnost**. Šlo o praktický prostor kutilské dílny a také o umělečtější formu zaměřenou na volný rozvoj uměleckých dovedností dětí. Dílna byla zmíněna ve dvou základních směrech. Prvním směrem byla **co-workingová dílna**, kde je možné odvrátat zlomený závit, či nařezat si dlaždičky. Zkrátka věci, které jsou v panelákovém bytě obtížné či nemožné. Dílna by mohla sloužit jako zásobárna nejen dobrých nápadů, ale i místo, kde se dá poradit se zkušenějšími kutily o komplikovanějších domácích realizacích typu obkladu koupelny nebo pokládky podlahových krytin. Jde o sdílení znalostí a zkušeností mezi sousedy a přáteli přímo u pracovního ponku.

Druhý směr dílny byl zmiňován v souvislosti s rozvojem praktických dovedností především školní mládeže. Rozvoj vztahu k domácí práci a tvorba (ne)užitečných maličkostí pro domácnost. A to jak v rámci prostoru dílny, tak především v rámci klubové, workshopové dílny. Příležitosti pro tvořivou práci jsou opět viděny jako možnost pro rodiče s dětmi k trávení společného volného času. Častěji byl zmiňován zájem o truhlářství, keramiku, práci s přírodními materiály.

Sousedské centrum je viděno jako místo, **kam se chodí diskutovat o veřejných tématech**. Svědčí o tom velmi často zmiňovaná potřeba po pravidelných **přednáškách, diskusích a vzdělávacích kurzech** a to nejlépe ve večerních hodinách. Dospělé zajímá jednak odpočinková forma akcí (**cestopisné přednášky, kurzy zdravé výživy a vaření, výchovy dětí a zdravého životního stylu apod.**), tak i vzdělávací (**jazykové kurzy**). Senioři vyslovili zájem o **přednášky týkající se ochrany spotřebitele**. Oslovení by se také rádi zdokonalovali v běžných činnostech jako např. domácí práce všeho druhu či výroba domácích dekorací.

Svoje místo by zde mohly najít také **bazárky všeho druhu**. Směňování, prodej či rovnou výměnu oblečení a nepotřebných domácích věcí zmínilo mnoho respondentů ve spojitosti s kulturními centry v okolních čtvrtích. Jsou oblíbené a poměrně hojně navštěvované. Překvapivě pouze jednou, a to ještě **okrajově, byla zmíněna zahrádkářská činnost**. Možná je to tím, že většina vilových domů má své vlastní zahrady a noví obyvatelé bytových domů si hledají cestu do velké zahrádkářské kolonie na jejich západním okraji. Přesto je rozlehlá zahrada sousedského centra v tomto smyslu výzvou. Je možné

hledat nové přístupy, které by řady místních zahradníků nově zaujali a přilákali je na ten či onen výukový kurz, či předání zkušeností sousedům.

Hudba je neopomenutelný element spolkové činnosti. V objektu by měly mít místo jak pronajímatelné **zkušebny pro kapely s pořádným randálem**, tak i kurzy hry na akustické a další nástroje. A to jak pro děti, tak dospělé. Muzicírování bylo spojené i s požadavkem na různé workshopy, ve kterých by se spíše než hře na nástroj učilo smyslu pro rytmus, melodii a zažívání hudby. Zájem byl především o **výuku hry na kytaru a klavír**.

S chybějícími společnými prostory, a taktéž nedostatečným veřejným krytým prostorem, byl spojen i požadavek na možnost **pronájmu pro konání soukromých narozeninových oslav a jiných akcí**. Stejně tak se sešlo několik požadavků na vlastní aktivity od předváděcích prodejních akcí, až po hodiny aerobiku, pokud to prostory umožní. Důležitá byla pro respondenty otázka cen za pronájmy. Z okolí Jahodnice jsou zvyklí na poměrně luxusní prostory typu Leta Páně (Dolní Počernice), Koala (Hostivař), či prostorů pro jógu, aerobik a další sporty nenáročné na prostor. **Poptávku by jistě zvýšily lákavě nastavené ceny pronájmu.**

Co se pohybových aktivit ve vnitřních prostorách týče, nejžádanější byly pro nejmenší děti a seniory. Rodiče školních dětí tematizovali spí-

2x foto: facebook Neposedá

še tvůrčí dílny, možná také proto, že prostor pro dynamickou hru dětí od šesti let výše vyžaduje daleko větší prostor, než který Sousedské centrum na vnější pohled slibuje. Pohybový program pro ty úplně nejmenší, batolící se hosty, by přivítala většina oslovených. Objevila se nabídka na vedení seminářů břišního tance, hip-hop dance a dalších tanečních aktivit. Pro ty nejmenší je očekáván program založený na divadelních představeních, pohádkách či společném čtení knížek s usínáním. V požadavcích rodičů však nebylo zapomenuto ani **na dobrodružná přání**. Několikrát bylo opakováno, že **veřejný prostor Jahodnice je poměrně bezpečným prostorem**. Ve většině částí této čtvrti nevnímají oslovení respondenti pohyb jako nebezpečný. Této devizy by šlo využít především u víkendových akcí. Program o sobotách a nedělích, stejně jako v dobách svátků a prázdnin, je téma samo o sobě. K výše uvedeným nápadům se z této perspektivy připojili tipy na stopovací hry využívající veřejný prostor. Tento bod souvisí s postěžováním si několika obyvatel, že **v oblasti nepůsobí Skaut**, ani jiná mládežnická organizace podobného typu. Přitom v okolí, směrem k Hostavicím, je rozsáhlý volný přírodní park, který umožňuje „osahat si“ většinu věcí, které je v přírodě potřeba znát.

U dětí školního věku byl kladen důraz na atraktivitu programu. Všichni školáci byli poněkud stereotypně viděni jako jedinci ohrožení pasivní konzumací počítačových her. Proto se několikrát objevila i poptávka po **Wi-fi**

počítačové herně, či koutku s Playstationem. Kromě toho zazněl i nápad využít společně trávený čas hraním deskových her.

Závěrem lze říci, že většina generovaných nápadů byla spojena především s vyžitím dětí. Je to možná obecný rys, že si dospělí obyvatelé Prahy 14 spojují volnočasové aktivity především s vyžitím nejmladší generace a méně se svou vlastní účastí. Přesto se i zde objevilo několik nápadů zaměřených nejvíce na cestování a poznávání z pohodlí kavárenské židle. Je zřetelné, že aktivní obyvatelé Jahodnice holdující sportu a pobytu v přírodě si jsou schopni tyto aktivity zařídit sami. Vhodným momentem by proto mohlo být sdílení zážitků z těchto chvil v nekuřáckém prostředí typu „klubovna se sklenkou vína“. **Výzvou fungování centra bude vyladění programu tak, aby se různé věkové skupiny navzájem nerušily, ale současně je něco aktivně ponoukalo k účasti na programu dětí a naopak.** Jakýkoliv program by neměl vznikat na „zelené louce“, ale ve spolupráci s existujícími organizacemi (Sokolem, restauracemi, mateřskou školou, možná i soukromými mateřskými školami). Rozeslaný dotazník obsahoval v druhé uzavřené otázce velmi bohatý výčet programových aktivit, s nimiž spolek Neposedá počítá. Mnohokrát byla vyslovena spokojenost s touto nabídkou a jmenovány vlastně všechny nabídkové programy jako atraktivní. Zdá se proto, že se definované volnočasové potřeby obyvatel Jahodnice a blízkého okolí protínají s programovou nabídkou sousedského centra.